

Kvalitetskontrollutvalget

Virksomhetsrapport 2021

INNHold:

- 1 Innledning
- 2 Kvalitetskontrollutvalget
- 3 Administrasjonen i Regnskap Norge
 - 4 Kontrollører
 - 5 Kontrollvirksomheten
 - 6 Evaluering
 - 7 Regnskap
 - 8 Avslutning

1. Innledning

Kvalitetskontrollutvalgets virksomhet har vært gjennomført innenfor de rammer som følger av Retningslinjer for kvalitetskontroll av autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskap mellom Finanstilsynet og Regnskap Norge.

Det ble for kontrollåret 2021 gjennomført i alt 253 kvalitetskontroller, hvorav 27 gjaldt oppfølgingskontroller. Kontrollene er utført digitalt, unntatt to som av særlige grunner ble gjennomført fysisk.

Enkelte kontroller er utsatt og det skyldes i det vesentlige situasjonen pga. koronapandemien, omorganisering eller sykdom hos kontrollobjektet.

Det er i tillegg utført 46 kontorbaserte kontroller av små virksomheter.

2. Kvalitetskontrollutvalget

Kvalitetskontrollutvalget har i perioden hatt følgende sammensetning:

Leder:

- Astrid M. Dugstad Tveter, underdirektør Skattedirektoratet

Øvrige medlemmer:

- Sayed Zahir Nasir, autorisert regnskapsfører, manager, BDO AS
- Ole Johan Bueklev, autorisert regnskapsfører, Ole Johan Bueklev ENK
- Per Hasselgård, autorisert regnskapsfører, Prosjektleder Azets Insight AS
- May-Britt Westreng, autorisert regnskapsfører, KS ansvarlig, WePe Regnskap AS

Utvalget har i perioden avholdt 9 møter, hvorav ett todagers møte og 4 heldagsmøter. To av møtene er avholdt fysisk, resten på teams.

3. Administrasjonen i Regnskap Norge

Håndteringen av kvalitetskontrollen i Regnskap Norge har vært bygd med disse ressursene:

- Vibeke Aasen Eriksrud, sekretær for kvalitetskontrollutvalget.
- Oksana Mikhalchuk, ansvarlig for den praktiske administreringen av kontrollene mv.
- Grete Vistnes og Gry Anita Wangen, saksbehandling og faglige rådgivere. I tillegg Ellen Egenæs som innleid ressurs.
- Christian Stokkebekk-Bøhm, teknisk kvalitetskontrollsystemet.
- Svein Austheim, analyse.
- Hanne Opsahl, overordnet ansvarlig.

4. Kontrollører

Kontrollørkorpset har bestått av 32 kontrollører. Disse er:

Aaland, Steven
Bosvik, Jan Øyvind
Christensen, May Liz

Vekstra Nord-Vest Rekneskap AS, Nordfjordeid
Ecit Services AS, Skjetten
DMC Regnskap AS, Drammen

Dahle, Steinar Ilebekk	Ecit Accounting AS, Fornebu
Dale, Martine Aas	Adwice Sandvika AS, Sandvika
Eriksen, Charlene Lindeland	Azets Insight AS – Lyngdal, Kristiansand
Fredriksen, Ivar	Økoråd Hadsel AS, Stokmarknes
Gunnerud, Anne Nilsen	Los Regnskap AS, Sandvika
Hammersland, June	Primo Services AS, Bergen
Hansen, Frank	Generi Accounting AS, Melbu
Hansen, Stig	Aktiv Regnskapsbyrå Tromsø AS, Tromsø
Haugbotn, Gunn-Kari	Berg Økonomi AS, Verdal
Høilund, Mari Charlotte	M-Regnskap AS, Kløfta
Iversen, Anne Kari	Økonomiservice AS, Lakselv
Jacobsen, Svend Erik Fjell	Tønsberg Økonomisenter AS, Tønsberg
Klette, Per	TheVit AS, Lillehammer
Lundesgaard, Cathrine	ECIT Services, Stabekk (kun kontroller gjennomført våren 2021)
Lysaker, Elisabeth	Økoplan AS, Bergen
Lysaker, Kristin	Abacus Økonomitjenester AS, Mysen
Løberg, Stein	Øvrebø Regnskapskontor AS, Skien
Majid, Adila	Økonomitjenester Innlandet AS, avd. Oslo, Oslo
Moosa, Ali Rashid	M&N Regnskap DA, Oslo
Nygaard, Ken	Nygaard Regnskap AS, Hafrsfjord
Olsen, Karine	Økonor Accountor Group AS, Halden
Pettersen, Beathe	Regnskap og Rådgivning Alta AS, Alta
Ree, Tove Skjørli	Knif Regnskap AS, Knarrevik
Røed, Nils	Nira's Dataregnskap AS, Sandvika
Sidhu, Jaspeet Singh	Data Regnskapstjeneste, Oslo
Svebakk-Johansen, Eli	Vekstra Nordre Vestfold SA, Holmestrand
Stakland, Thorleif	Tveit Regnskap AS, Haugesund
Svanberg, Christer	Hægland & Svanberg AS, Oslo
Valentinsen, Liv	VALID Regnskap, Haslum

Steven Aaland, Steinar Ilebekk Dahle, June Hammersland, Gunn-Kari Haugbotn, Adila Majid og Jaspreet Singh Sidhu var nye kontrollører i 2021. For disse ble det gjennomført halvdags opplæringsamling våren 2021. Her ble gjennomgang og innføring i kontrollopplegget vektlagt.

Alle kontrollørene gjennomførte to dagers fysisk samling i august 2021. Her ble det særlig fokusert på hvitvaskingsregelverket (i lys av Finanstilsynets tematisyn på området), kontroll av kompensasjonsbekreftelser og oppfølging av personopplysningsloven. Det ble også gjennomgått hvordan kontrollene gjennomføres (best practice), samt trening i vurderinger mv. gjennom case og oppgaver.

Finanstilsynet, ved seksjonssjef Anders Hole, deltok med innlegg om erfaringer og forventninger etter hvitvaskingstilsynet, samt prioriterte kontrollområder.

5. Kontrollvirksomheten

5.1 Generelt

Utvelgelse av kontrollobjekter har som tidligere år skjedd iht. *Retningslinjer for kvalitetskontroll av autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskap*, inngått mellom Regnskap Norge og Finanstilsynet. Dette innebærer at kvalitetskontroll av autoriserte regnskapsførere og regnskapsførervirksomheter gjennomføres minst hvert 7. år. I noen grad er kontroller oppsatt med andre utgangspunkt, jf. Reglement for kvalitetskontroll § 2-2. Kontrollen inkluderer også autoriserte

regnskapsførere som på kontrolltidspunktet ikke er medlemmer av Regnskap Norge, men som er ansatt i regnskapsførervirksomhet som er medlem i Regnskap Norge.

Medlemmer som i liten grad er yrkesaktive i ekstern regnskapsførervirksomhet (inntil ett årsverk), samt foretak med lavere omsetning enn 1 MNOK, vurderes særskilt med hensyn til om det skal gjennomføres ordinær kvalitetskontroll. For disse gjennomføres i utgangspunktet en dokumentbasert kontorkontroll. Kontorkontrollene er gjennomført ved at kontrollobjektet svarer på enkelte spørsmål og sender inn nærmere angitt dokumentasjon (rutiner o.l.) for vurdering.

De ordinære kontrollene samt etterkontroller gjennomføres i samsvar med plan som for hvert enkelt år blir godkjent av Finanstilsynet og omfatter en vurdering av:

- Om regnskapsføringen er i samsvar med regnskapsførerloven med tilhørende forskrifter og god regnskapsføringsskikk
- Regnskapsførers etterutdanning
- Økonomiske forhold
- Vurdering av regnskapsførerselskapets interne system for risikostyring og intern kontroll
- Oppfyllelse av regnskapsførers plikter etter hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift
- Om regnskapsfører og regnskapsførerselskapet oppfyller relevante etiske retningslinjer

Kontrollene innebærer også kontroll av kvaliteten i utførelsen på tilfeldig utvalgte oppdrag, herunder om avdekkede mangler fremstår som tilfeldige eller om de er gjentakende også for andre kunder i regnskapsførervirksomheten. Den enkelte kontroll dokumenteres i en skriftlig rapport.

5.2 Antall gjennomførte kontroller

I 2021 ble det gjennomført 253 kontroller. Av disse gjaldt 226 ordinære kontroller og 27 etterkontroller. Tilsvarende tall for tidligere år er:

2020: 254 (228+26)
2019: 293 (258+35)
2018: 256(222+34)
2017: 338 (299+39)
2016: 304 (263+41)
2015: 356 (319+37)
2014: 324 (272+52)
2013: 358 (327+31)
2012: 334 (278+56)
2011: 346 (311+35)
2010: 343 (287+56)

I tillegg ble det gjennomført 46 kontorbaserte kontroller, mot 33 i 2020.

De 253 gjennomførte kontrollene utgikk av i alt 288 planlagte kontroller. Avviket på 35 mellom planlagte kontroller og faktisk gjennomførte skyldes i stor utstrekning at:

- Virksomheten er under avvikling
- Virksomheten er under omorganisering/fusjonering
- Finanstilsynet har gjennomført tilsyn

En spesiell avviksgrunn i år (som fjoråret) er i tillegg koronapandemien, som har medført ekstra utfordringer for regnskapsforetakene med svært høyt arbeidspress og/eller redusert kapasitet på grunn av hjemmekontor med barnepass, sykdom mv. Dette er tatt hensyn til gjennom mulighet for utsettelse av kontrollen.

Antallet gjennomførte oppfølgingskontroller/ etterkontroller var 27. Dette representerer kontroller som i 2020 ikke fikk godkjent i tillegg til etterslep fra tidligere år.

Antallet personer kontrollert i 2021 er 852, mot 680 i 2020.

Kontroller som er utsatt til 2022, vil bli fulgt opp da.

5.3 Fokusområder

Kontrollen har som tidligere år, og i henhold til Plan for kvalitetskontrollen, hatt som overordnet mål å ivareta at regnskapsførervirksomheten drives forsvarlig og at regnskapsføringen utføres i samsvar med regnskapsførerloven med tilhørende forskrifter og god regnskapsføringsskikk.

Innenfor dette har særlige fokusområder vært:

- oppfølging av hvitvaskingsregelverket, forsterket av Finanstilsynets tematisyn på området
- bekreftelser i forbindelse med kompensasjonsordningen, som var nytt kontrollpunkt for året

samt, basert på erfaringer fra tidligere års kontroller:

- gjennomføring og dokumentasjon av kvalitetskontroll, så vel overordnet kvalitetskontroll som kontroll av medarbeidere
- plikten til skriftlig å ta opp med oppdragsgiver eventuelle brudd som avdekkes
- vurdering av de av oppdragsgivers rutiner som er vesentlig for oppdragsutførelsen

5.4 Kontrollresultatene

Kontrollresultatene viser at andelen ordinære kontroller som godkjennes ligger på 85%, samme som i 2020. Andelen godkjente etterkontroller viser fremgang fra 81% i 2020 til 85% i 2021.

Nærmere fordeling av resultatene for 2021 vises her:

	Ordinære kontroller 2021				Etterkontroller 2021			
	Foretak	%	Personer	%	Foretak	%	Personer	%
Godkjente kontroller	191	85	730	91	23	85	45	90
Ikke godkjent ¹	35	15	72	9	4	15	5	10
Sum	226	100	802	100	27	100	50	100

¹ Ordinære kontroller som ikke er godkjent går til ny kontroll (etterkontroll) i 2022, mens ikke godkjente etterkontroller oversendes til foreningens Disiplinærutvalg og evt. Finanstilsynet.

Det er for 2021 overført 4 saker til Disiplinærutvalget for vurdering av fortsatt medlemskap.

En godkjent kontroll kan skje enten direkte uten videre oppfølging, eller etter begrenset oppfølging. Begrenset oppfølging innebærer at kontrollobjektet innen en gitt frist må gi skriftlig tilbakemelding angående nærmere angitte forhold som pålegges utbedret. Når dette er dokumentert utbedret blir kontrollen godkjent.

Etterfølgende oversikt viser resultatet etter utvalgets behandling de siste tre år, inkl. den andelen som er godkjent etter forutgående begrenset oppfølging:

Ordinære kontroller

	Antall	%			Antall	%		
	Foretak	2021	2020	2019	Personer	2021	2020	2019
Godkjent	114	50	66	67	497	66	69	76
Godkjent etter begrenset oppfølging	77	35	19	17	216	28	23	10
Ny kontroll	35	15	15	16	45	6	8	14
Totalt	226	100	100	100	758	100	100	100

Etterkontroller

	Antall	%			Antall	%		
	Foretak	2021	2020	2019	Personer	2021	2020	2019
Godkjent	15	55	62	54	28	56	83	61
Godkjent etter begrenset oppfølging	8	30	19	23	17	34	7	23
Disiplinærutvalget	4	15	19	23	5	10	10	16
Totalt	27	100	100	100	50	100	100	100

Tallene viser at det er en markant større andel med begrenset oppfølging enn tidligere år. Dette må særlig ses i sammenheng med oppfølgingen mht. hvitvaskingsregelverket, og tilpasningen (skjerpingen) av kontrollnivået som følge av Finanstilsynets hvitvaskingstilsyn.

Kontorkontroller

Resultatene for de 46 kontorkontrollene er nedslående. Nær halvparten har fått ikke-godkjent på førstegangskontroll, mens andelen er 86% på etterkontrollene. Vi aner en trend om at de minste foretakene har økende utfordringer med å henge med i utviklingen. Vi vil følge med på tendensen fremover, og vurdere tiltak deretter.

	Kontorkontroller 2021		Etterkontroller 2021	
	Foretak	%	Foretak	%
Godkjente kontroller	20	51	1	14
Ikke godkjent	19	49	6	86
Sum	39	100	7	100

5.5 Type feil og mangler

En dypere analyse av årets kontrollresultater viser at kontrollhandlinger med søkelys på etterlevelse av hvitvaskingsregelverket har negativ utvikling i 2021. Av disse registrerer vi at 4 kontrollpunkter har økende feilprosent, 4 har en flat trend, og kun 1 har en synkende feilprosent. Tilpasning til det skjerpede kontrollnivået i Finanstilsynets tematisyn er en nærliggende forklaringsfaktor her.

Når det gjelder de såkalte kontrollområdene er det kun ett som har økende feilprosent. Dette gjelder regnskapsbedriftens dokumentasjon av eget arbeid. Alle andre kontrollområder viser en flat eller synkende trend.

Utvikling i feilprosent på kontrollområdene fra 2016 til 2021

I sum er det utført 19 468 kontrollhandlinger med utgangspunkt i selve kontrollskjemaet. Av disse er 81 prosent klassifisert som «godkjent», 4 prosent som «mindre mangel», 5 prosent som «mangel», 3 prosent som «alvorlig mangel» og 7 prosent som «ikke aktuell».

Vi har for første gang sett på hvilke mangler som statistisk sett er høyere assosiert med utfallet «ikke godkjent» enn hva ordinær sannsynlighetsberegning tilsier. Dette brukes til å lage regler for hvilke kontrollhandlinger som har spesielt stor betydning for det endelige resultatet. Her er et par av dem:

- 76,7 prosent av de som fikk alvorlig mangel på spm. 6.11 i kontrollskjemaet (gjennomføring av risikobasert kundetiltak) endte opp med «ikke godkjent». Det er 5,48 ganger flere enn hva ordinær sannsynlighetsregning tilsier.
- 100 prosent av de som fikk alvorlig mangel på spm. 10.10 (om oppdragsdokumentasjonen er ajour) og 10.5 (vurdering av oppdragsgivers interne rutiner) endte opp med «ikke godkjent». Det er 7,17 ganger flere enn hva ordinær sannsynlighetsregning tilsier.

Denne metodikken er første steg i å utforme et kontrollsystem som er basert på prediktiv læring og kunstig intelligens. Vi håper dette kan sette oss på sporet av et smartere utvalg av kontrollobjekter og en mer effektiv gjennomføring av selve kontrollene.

Av kontrollhandlinger knyttet til oppdragskontroller viser samtlige en flat eller synkende feilprosent. Dette er utelukkende positivt.

Vi har også analysert hvilke kontrollhandlinger i oppdragskontrollskjema hvor «alvorlig mangel» er assosiert med «ikke godkjent». Her er et eksempel:

- 71,5 prosent av de som fikk alvorlig mangel på spørsmål 1.3 (gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner som er vesentlige for oppdraget) og 1.4 (dokumentasjon på overordnet intern kvalitetskontroll) i oppdragskontrollskjema endte opp med «ikke godkjent». Det er 6,0 ganger flere enn hva ordinær sannsynlighetsregning tilsier.

Analysen er grunnlag for kompetansehevende tiltak, det være seg gjennom informasjon, kurs/opplæring og verktøy. Særlig aktuelt nå er oppfølging knyttet til hvitvaskingsregelverket, bl.a. gjennom videreutvikling av hvitvaskingsrutinen og tilhørende hjelpemidler i KS Komplett.

I likhet med tidligere år er det gjennomført kurs i «Forberedelse til kvalitetskontroll». Kurset samlet totalt 592 kursdeltakere, der 60 fordelte seg på to fysiske kurs pluss 54 på stream og 478 på nettkurs.

6. Evaluering

I etterkant av kontrollene går det ut en spørreundersøkelse til alle kontrollobjekter om hvordan de har opplevd kontrollen. Evalueringene for 2021 viser jevnt over svært gode karakterer. Gjennomsnittet på de ulike parameterne ligger i spekteret 4,9 til 5,6, på en skala der seks er høyest. Scoren for gjennomføring på teams er 5,1, som sammen med fortsatt høye karakterer på de andre parameterne understøtter at digitale kontroller er en metode for fremtiden også – uavhengig av korona-situasjonen som initierte det.

Responsraten på undersøkelsen var 44%, som gir robuste svar.

Nedenfor vises evalueringresultatene for 2021, med resultatene fra 2020 i parentes:

Hvordan vurderer du forhåndsinformasjonen til kvalitetskontrollen	
Forhåndsinformasjon fra Regnskap Norge	4,9 (5,1)
Forhåndsinformasjon fra kontrolløren	5,1 (5,3)
Hva er din vurdering av	
Spørsmålene som skulle besvares i forkant av kontrollen	5,0 (5,1)
Spørsmålsstillingene under selve kontrollen	5,2 (5,2)
Hva er din vurdering av kontrolløren på følgende områder	
Kontrollørens faglige kompetanse	5,5 (5,5)
Kontrollørens disponering av tiden	5,4 (5,4)
Kontrollørens vennlighet og imøtekommenhet	5,6 (5,6)
Hadde du i forbindelse med kontrollen behov/ønske om råd og veiledning fra kontrolløren?	
Hvis ja: I hvilken grad synes du kontrolløren bidro med gode råd og veiledning	5,4 (5,4)
Vurdering digital gjennomføring (nytt i 2020)	
Hvordan opplevde du gjennomføring av kvalitetskontrollen digitalt	5,1 (5,1)
Teams som samhandlingsverktøy	5,1 (5,1)
Totalvurdering av kvalitetskontrollen	5,2 (5,2)

7. Regnskap

Inntekter av kontrollavgifter er basert på en årlig avgift og er således uavhengig av antall gjennomførte kontroller. Det ble i 2021 gjennomført 1 færre ordinære + etterkontroller enn i 2020, men 13 flere kontorkontroller.

Kostnadene pr kontroll gikk ned etter overgang til digital kontroll fra 2020, men er i 2021 noe høyere enn året før (kr. 15 648 mot kr. 14.306 i 2020) som følge av mer omfattende kontroller/flere med begrenset oppfølging, og fysisk kontrollørsamling.

I regnskapet er personalressurser fra administrasjonen i Regnskap Norge medtatt etter estimert medgått tid, beregnet til kr. 2 280 000. I tillegg kommer honorar til innleid bistand á kr. 341.316. De økte personalkostnadene skyldes flere kontroller og mer oppfølgingsarbeid etter kontrollen, ref. bl.a. igjen den økte andelen med begrenset oppfølging.

Regnskapet viser at resultatet for kontrollvirksomheten totalt i 2021 er kr. 1 498 KNOK. Merk til dette at det ikke er allokert IT-kostnader eller andel av andre felleskostnader som husleie mm. til kontrollvirksomheten. For IT-kostnadenes del utgjør den årlige avskrivningen knyttet til kvalitetskontrollsystemet alene 261 KNOK. Det har også tilkommet noe kostnader til systemutvikling.

For nærmere detaljer vises til vedlagte regnskap.

8. Avslutning

Generelt viser gjennomførte kvalitetskontroller i 2021 at andelen som godkjennes ligger noe høyere enn i 2020, ordinære og etterkontroller samlet sett. For ordinære kontroller er andelen godkjente kontroller den samme i 2021 som i 2020 (85%), mens det blant etterkontrollene er en bedring fra 81% godkjent i 2020 til 85% i 2021. Det er gledelig at sistnevnte har vist positiv utvikling for tredje året på rad.

Andelen som får godkjent etter begrenset oppfølging er høyere enn tidligere. Det har i hovedsak sammenheng med skjerpet kontroll knyttet til hvitvaskingsregelverket, i samsvar med Finanstilsynets hvitvaskingstilsyn.

Kvalitetskontrollutvalget ser på oppfølgingen før og etter kontrollene, og den veiledningen som blir gitt under kontrollene, som svært viktig for kvaliteten blant foreningens medlemmer.

Foreløpige undersøkelser viser samme tendens som for tidligere år. De som får oppfølgingskontroll er i de fleste tilfeller virksomheter med kun en eller to autoriserte regnskapsførere. Tilsvarende viser kontorkontrollene en nedadgående kvalitetstrend blant aller minste.

Det har også i løpet av 2021 vært gjennomført veiledning blant flere av medlemmene som får oppfølgingskontroll. Kvalitetskontrollutvalget vil framover fortsatt oppfordre til å benytte denne tjenesten.

Oslo, 21. april 2022

Astrid D. Tveter (sign)
Leder

May-Britt Westreng (sign)

Per Hasselgård (sign)

Sayed Zahir Nasir (sign)

Ole Johan Bueklev (sign)

Hanne Opsahl (sign)
For administrasjonen

